

Charakterystyka rozwoju emocjonalnego dziecka w wieku przedszkolnym

W wieku przedszkolnym zachodzą istotne zmiany w rozwoju dzieci dotyczące tak sfery fizycznej, umysłowej, społecznej, jak i emocjonalnej. W każdym z tych obszarów można wyróżnić szereg zmian rozwojowych typowych i charakterystycznych wyłącznie dla wieku przedszkolnego, które pozwalają wyodrębnić ten okres i odróżnić go od innych okresów rozwojowych. Wszystkie sfery rozwoju są z sobą ściśle powiązane i nie można traktować ich odrębnie, w oderwaniu od pozostałych.

UWAGA! Należy pamiętać o tym, że każde dziecko rozwija się w swoim tempie, w odmiennych warunkach środowiskowych i wychowawczych, a to sprawia, że każde jest odrębną indywidualnością i różni się od swoich rówieśników różnymi cechami fizycznymi i psychicznymi.

Rozwój emocjonalny dziecka przedszkolnego Emocje są to reakcje człowieka na jego osobiste zachowania i własną sytuację życiową, a także reakcje na ludzi, sytuacje i wydarzenia zewnętrzne, które wpływają na jego życie. W różnych okolicznościach reakcje te wyrażają się poprzez radość, wzruszenie, satysfakcję, poczucie bezpieczeństwa,

zaufanie, pewność siebie, niepokój, wstyd, poczucie winy, gniew czy nienawiść.

Rozwój emocjonalny dzieci w wieku przedszkolnym cechuje się (w stosunku do wcześniejszych faz rozwojowych) wzbogaceniem i zróżnicowaniem życia uczuciowego. Związane jest to zarówno z dojrzewaniem układu nerwowego, jak i z wpływem oddziaływań środowiskowych. Początkowo małe dziecko doświadcza tylko elementarnych, wrodzonych emocji. W wieku przedszkolnym w oparciu o te elementarne

emocje zaczynają rozwijać się bardziej złożone emocje. W tym wieku dziecko zaczyna przeżywać takie uczucia, jak: zazdrość, gniew, strach, lęk, radość, przyjemność, sympatię, zmartwienie, ciekawość. U przedszkolaka zaczynają się także

kształtować uczucia społeczne, moralne, estetyczne i intelektualne. W tym okresie zauważalny jest silny związek uczuć z funkcjami organizmu dziecka. Cechą charakterystyczną tego okresu rozwojowego jest to, iż dziecko nie potrafi maskować i tłumić swoich przeżyć emocjonalnych, co widać w jego zachowaniu, ruchach, gestach i słowach.

UWAGA! Do około 6 roku życia uczucia przedszkolaków nacechowane są impulsywnością. Emocje, jakie obserwujemy w tym okresie, są zatem silne i gwałtowne. Z reguły łatwo wywołane (prawie do końca okresu przedszkolnego, wskutek niepełnej dojrzałości układu nerwowego i niewykształconych jeszcze procesów hamowania, dziecko jest bardzo pobudliwe) są jednak krótkotrwałe. Charakterystyczną cechą wieku przedszkolnego jest to, że reakcje dziecka często mogą być niewspółmierne do siły bodźca. Nawet słabe bodźce mogą wywoływać zarówno przykre, jak i przyjemne stany

emocjonalne. Emocje przedszkolaka mają charakter przejściowy.

Dziecko bardzo łatwo przechodzi z jednego nastroju emocjonalnego w drugi, zupełnie od niego różny – zmartwione i zapłakane już za chwilę uśmiecha się i cieszy. Zmienność i nietrwałość emocji

określana jest pojęciem labilności emocjonalnej.

Niezwykle istotnym czynnikiem normalnego rozwoju dziecka są uczucia określane jako przyjemne, tj.: zadowolenie, radość, miłość, przyjemność. Natomiast uczucia przykre, takie jak: strach, złość, zazdrość, zwłaszcza kiedy są silne i częste, wpływają negatywnie na rozwój dziecka. To, które emocje staną się siłami dominującymi w życiu dziecka, zależy głównie od środowiska, w jakim dziecko wzrasta i wychowuje się, od stosunków łączących je z osobami znaczącymi oraz od otrzymywania wskazówek dotyczących tego, jak należy kontrolować swoje emocje. Emocje, które uzyskały znaczenie dominujące, oddziałują na osobowość dziecka, a poprzez nią na jego przystosowanie psychiczne i społeczne. Cechy charakterystyczne rozwoju emocjonalnego dzieci przedstawiono w książce C. Lee „Wzrastanie i rozwój dziecka”, WSiP, Warszawa 1997. Warto przyjrzeć się zatem charakterystyce emocji dzieci w wieku 3, 4, 5, i 6 lat.

Charakterystyka emocjonalna dziecka w wieku przedszkolnym:

Dziecko trzyletnie Jest towarzyskie, kochające, przyjazne, ugodowe i łatwo ulega sugestiom innych. Z łatwością przyjmuje relacje i cechy charakteru osób dorosłych. Przed ukończeniem czterech lat objawia wstydem brak pewności siebie, okazuje nieśmiałość, obraźliwość i nerwowość.

Dziecko czteroletnie Jest ufne, demonstruje duże poczucie pewności siebie, wykazuje ciekawość, skuteczność i wytrwałość w działaniu. Dość dobrze panuje nad własnymi emocjami. Traktowane poważnie, rozwiązuje problemy, kierując się rozsądkiem. Posiada utrwalone standardy zachowań przyjętych od rodziców i bliskich.

Dziecko pięcioletnie Demonstruje pewność siebie, bywa zarozumiałe, lubi się popisywać, niekiedy stosuje groźby, ale także okazuje przyjacielskość i wspaniałomyślność. Z determinacją dąży do tego, by być najlepszym i z wytrwałością ćwiczy nowe umiejętności. Potrafi dość dobrze panować nad emocjami, jest bardziej zrównoważone.

Dziecko sześćoletnie Jest mniej stabilne emocjonalnie niż w wieku pięciu lat. Bardzo szybko zmienia uczucia przyjaźni na wrogość. Wykazuje skłonności do egocentryzmu, skrupulatnego przestrzegania rytuałów, agresji, buntu i drażliwości. Potrafi być kochające, przyjazne i z entuzjazmem współpracuje z innymi. Jest ciekawe wszystkiego, co je otacza. Z trudem akceptuje brak własnego sukcesu i niełatwo pokonuje frustracje.